

راهنمای استفاده از بخش علمی پایگاه نُمُو

تمدن‌سازی، به دو رکن «تولید علم» و «پرورش انسان» نیاز دارد. یکی از عناصر لازم برای تحقق دو رکن مزبور، «علم» است. و اساساً یکی از اهداف مهم بعثت، تربیت عقلانی بشر است. تأکیدات دین اسلام بر «علم‌آموزی» بیش از حد احصا بوده و یک فریضه محسوب می‌شود و مقید به زمان و مکان و هیچ شرط دیگری نیست. باارزش‌ترین علوم، علم «دین‌شناسی» است. لذا هر آنچه «دین‌شناسی» متوقف بر آن است، باید آموخت؛ از قبیل ادبیات عربی، منطق، فقه، اصول و

پایگاه «نُمُو» در بخش علمی خود، سعی دارد زمینه را برای تعلیم و تعلّم فراهم کند. مخاطب پایگاه، قشر خاصی نیست و محدود به طیف خاصی نمی‌باشد. از آنجائیکه شروع فعالیت پایگاه، با علوم حوزوی است، لذا طبیعی است که طلاب گرامی، بیشترین بهره را می‌برند. درختواره بخش علمی (در شروع فعالیت) به شرح زیر است:

ادبیات عربی

- صرف
- لغت
- نحو
- بلاغت

علوم عقلی

- منطق

فقه و اصول

- فقه
- اصول

✓ سایر علوم

○ تفسیر قرآن

- آشنایی با تفسیر
- تفسیر ترتیبی
- تفسیر موضوعی

✓ مطالب روشی

- مهارت‌های نگارشی
- مهارت‌های رایانه‌ای

توضیح:

بخش علمی پایگاه، از دو قسمت عمده تشکیل یافته است:

۱- علوم

۲- مطالب روشی

قسمت اول: علوم

این قسمت، مشتمل بر شاخه‌های ادبیات عربی، علوم عقلی، فقه و اصول، و سایر علوم مانند تفسیر است.

محتوای هر یک از علوم که در زیرشاخه اصلی آمده است مانند صرف، نحو و ... ، غالباً در ۴ قسمت ارائه

می‌شود:

۱- تدریس ترتیبی

۲- کمک آموزشی

۳- تحقیقی پژوهشی

۴- مباحث روشی

«تدریس ترتیبی»:

در این بخش، دروس، به صورت ترتیبی و بر اساس مراحل آموزشی ارائه می شود؛ مثلاً در علم صرف، اولین کتابی که در حال حاضر تدریس می شود، «درآمدی بر صرف» است که در مرحله «آشنایی» قرار دارد. مدرّس محترم، از ابتدای کتاب، شروع به تدریس می کند و یک دوره مباحث کتاب را به پایان می رساند. ممکن است مدرّس دیگری، مباحث را بر اساس ترتیب ابواب ارائه دهد نه فهرست یک کتاب خاص. مطالب تدریس ترتیبی، غالباً به صورت صوتی یا تصویری هستند.

«کمک آموزشی»:

همانطور که از نام این قسمت پیدا است، مطالبی که به فهم صحیح و عمیق تر کتاب کمک می کند، ارائه می شود. این مطالب، کمک می کنند تا فرایند تحصیل علم در مرحله «آموزش»، کامل شود. این مطالب برای دو دسته از افراد، فائده دارد:

- ✓ برخی از افراد، از تدریس ترتیبی نمی توانند بهره کامل ببرند؛ لذا فهم شان از علم، ناقص می ماند. در اینصورت با استفاده از مطالب کمک آموزشی، نواقص خود را جبران می کنند.
- ✓ بعضی دیگر نیز هستند که مطالب درس را خوب متوجه شده اند و برای تحکیم و تثبیت درس، از کمک آموزشی بهره می برند.

مطالب کمک آموزشی را می توان به پنج دسته تقسیم کرد که هرکدام، فائده خاصی دارد:

- ✓ تبیین
- ✓ مثال و تطبیق
- ✓ سؤال و تمرین
- ✓ نمودار و تلخیص
- ✓ شرح و تعلیقه

توضیح:

◀ تبیین

مدرس، قسمت های مهم یا دشوار درس (آنچه در کتاب است) را توضیح می دهد. فرق نمی کند که آن قسمت، یک درس باشد یا یک پاراگراف یا یک خط یا یک واژه.

◀ مثال و تطبیق

○ مثال: مدرّس، مثال یا مثال هایی را برای یک قاعده، ذکر می کند تا طالب علم با قاعده انس یابد.
○ تطبیق:
مدرّس، مثال یا مثال هایی را برای یک قاعده، ذکر می کند و نحوه تطبیق قاعده بر مثال را نیز توضیح می دهد.

◀ سؤال و تمرین

○ سؤال:
مدرس، حداقل یک سؤال تستی یا تشریحی (بدون پاسخ)، طرح می کند.
اگر سؤال به همراه پاسخ، ارائه شود، در بخش «تبیین» قرار می گیرد.
○ تمرین:

- درخواست تطبیق قاعده بر مثال
- درخواست پیدا کردن مثال برای قاعده
- درخواست ممارست بر تطبیق قاعده بر مثال
- و ...

◀ نمودار و تلخیص

○ نمودار: رسم نموداری یک مبحث یا درس یا کتاب (که غالباً با نوعی تلخیص همراه است)
○ تلخیص: چکیده یک مبحث یا درس یا کتاب (که با خواندن آن، گویا کل آن بخش را خوانده است)

◀ شرح و تعلیقه

○ شرح: کتب فارسی یا عربی (که تمام یا بخشی از کتاب درسی را توضیح داده است)
○ تعلیقه: کتب فارسی یا عربی (که قسمت های مهم یا مبهم کتاب درسی را توضیح داده است)

توجه:

باید دانست که همه انواع مطالب کمک آموزشی، پیرامون خود کتاب می چرخد و از دایره متن کتاب بیرون نمی آید. اگر از مطالب کتاب، بیرون رود، از عنوان «کمک آموزشی» خارج شده، وارد مطالب «تحقیقی پژوهشی» می گردد.

«تحقیقی پژوهشی»:

این طیف از مطالب، برای تعمیق مباحث و عمق نگری طالب علم، مطرح می شود. افرادی که نوعاً به راحتی مطالب درس را متوجه می شوند، به دنبال عمق مطالب و موشکافی نکات دقیق هستند. مطالب درسی و کمک آموزشی، این افراد را سیراب نمی کند. لذا در هر درس، مطالبی با این عنوان ارائه می شود. «تحقیقی پژوهشی»، مطالبی هستند که در ارتباط با درس مورد نظر هستند ولی خارج از متن کتاب می باشند.

این مطالب نیز به پنج دسته تقسیم می شوند:

- ✓ تبیین
- ✓ تطبیق
- ✓ سؤال و تمرین
- ✓ نمودار و تلخیص
- ✓ منابع

توضیح:

◀ تبیین

مدرس، لایه های پنهان و عمیق مطالب را توضیح می دهد. البته نه به گونه ای که از چهارچوب کتاب، خارج شود. یعنی وقتی طالب علم، مشغول تحصیل «الموجز» است، مطالب عمیقی مربوط به خود درس ارائه می شود، نه اینکه مثلاً از «کفایه» مطلب آورده شود.

◀ تطبیق

- تطبیق

مدرس، مثال یا مثال هایی را برای یک قاعده، ذکر می کند که تطبیق قاعده بر آن مثال ها، بسیار سخت است. در این شاخه (یعنی تحقیقی پژوهشی)، «مثال» نداریم؛ زیرا تناسبی با اینجا ندارد.

◀ تمرین و سؤال

- سؤال:

مدرس، حداقل یک سؤال تستی یا تشریحی سخت (بدون پاسخ)، طرح می کند.

- تمرین:

▪ درخواست تطبیق قاعده بر مثال های مشکل

◀ تلخیص و نمودار

- نمودار: رسم نموداری یک مبحث از کتاب دیگر که مرتبط با کتاب درسی است.

- تلخیص: چکیده یک مبحث از کتاب دیگر که مرتبط با کتاب درسی است.

◀ منابع

- شرح: کتب عربی (که وارد لایه های عمیق درس شده و توضیح می دهد)
- تعلیقه: کتب عربی (که حاشیه های عمیق و دقیق دارد)
- کتب مرتبط که مباحث عمیق و دقیق را مطرح کرده است.

«مباحث روشی»:

در این بخش، روش های مرتبط با درس مورد نظر ارائه می گردد؛ مثلاً

- ✓ روش تحصیل کتاب «دانش صرف»
- ✓ روش تدریس کتاب «دانش صرف»
- ✓ روش برگزاری کارگاه صرف

قسمت دوم: مطالب روشی

در این قسمت، هر نوع مطلبی که از جنس روش و مهارت است، ارائه می شود و مشتمل بر عناوینی از قبیل روش تحقیق، روش مطالعه و یادگیری، روش تدریس، مهارت های نگارشی، و مهارت های رایانه ای می شود. فرق «مطالب روشی» اینجا با «مباحث روشی» که در ذیل هر علم مطرح می شود، این است که مطالب روشی، عمومیت دارند و محدود به علم خاصی نمی شود ولی مباحث روشی، مربوط به هر علم به طور جداگانه است.

نکته پایانی:

طلاب محترمی که از مطالب علمی این پایگاه استفاده می کنند، توصیه می شود که جزوه «نظام تحصیل تمدنی از منظر امام خامنه ای ^{مدظله العالی}» را به طور دقیق، مطالعه فرمایند. دسته بندی مطالب علمی در هر بخش - مانند صرف - بر اساس این جزوه، طراحی شده است. همانگونه که در ابتدای این نوشتار، اشاره شد، مطالب این پایگاه بر اساس اهداف آموزشی ارائه شده است. لذا اینگونه نیست که هر فردی از مطالب تحقیقی پژوهشی باید استفاده کند؛ این مطالب، مخاطب خاص خود را دارد. قابل ذکر است که مطالب علمی، به تدریج بارگذاری می شود. همچنین فصل های بعدی نظام جامع تحصیل تمدنی، به مرور، ارائه خواهد شد.